

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

10 юни 2010 година*

По дело C-140/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Tribunale di Genova (Италия) с акт от 27 февруари 2009 г., постъпил в Съда на 17 април 2009 г., в рамките на производство по дело

Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA

срещу

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

* Език на производството: италиански.

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-жа С. Toader, г-н K. Schiemann, г-н P. Kūris (докладчик) и г-н L. Bay Larsen, съдии,

генерален адвокат: г-н N. Jääskinen,
секретар: г-н M.-A. Gaudissart, началник-отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 февруари 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, от адв. V. Roppo, адв. P. Canera и адв. S. Sardano, avvocati,
- за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н G. De Bellis, avvocato dello Stato,
- за Европейската комисия, от г-н V. Di Вусси и г-жа E. Righini, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на правото на Съюза относно държавните помощи.

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA (наричано по-нататък „TDM“), предприятие за морски транспорт в ликвидация, и Presidenza del Consiglio dei Ministri по повод обезщетяването на вредата, която TDM претърпяло поради неправилно тълкуване от страна на Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) на нормите на Съюза относно конкуренцията и държавните помощи и поради отказа на същия да сезира Съда в съответствие с член 234, трета алинея ЕО.

Национална правна уредба

- 3 Разглежданите в главното производство субсидии са отпуснати на конкурентното на TDM корабоплавателно предприятие Tirrenia di Navigazione SpA (наричано по-нататък „Tirrenia“) по силата на Закон № 684 от 20 декември 1974 г. за реструктуриране на морските услуги с голямо национално значение (GURI № 336 от 24 декември 1974 г., наричан по-нататък „Закон № 684“), и по-конкретно на член 19 от него.

4 Член 7 от Закон № 684 гласи следното:

„Министърът на търговския флот има право да отпуска субсидии, предназначени за предоставянето на посочените в предходния член услуги, посредством сключването на годишни споразумения ad hoc, съгласувано с министрите на финансите и на държавните участия.

Посочените в предходната алинея субсидии трябва да гарантират за период от три години управлението на услугите при условия на икономическо равновесие. Тези субсидии се определят предварително въз основа на нетните приходи, амортизационните отчисления, експлоатационните разходи, оперативните разходи и финансовите разходи.

[...]“

5 Член 8 от Закон № 684 разпорежда:

„С посочените в член 1, буква в) услуги за превоз от и към големите и малките острови, както и с евентуално необходимите от техническа и икономическа гледна точка продължения на линиите трябва да се осигури спазване на изискванията, свързани с икономическото и социалното развитие на съответните области и особено на Mezzogiorno.

Поради това министърът на търговския флот има право да отпуска субсидии, предназначени за предоставянето на посочените услуги, посредством сключване на споразумение ad hoc за срок от двадесет години, съгласувано с министрите на финансите и на държавните участия“.

6 Съгласно член 9 от Закон № 684:

„Предвиденото в предходния член споразумение трябва да посочва:

- 1) списък на линиите, които трябва да бъдат обслужвани;
- 2) честотата на превозите по тези линии;
- 3) видовете плавателни съдове, които да обслужват тези линии;
- 4) субсидията, която трябва да се определи в зависимост от нетните приходи, амортизационните отчисления, експлоатационните разходи, оперативните разходи и финансовите разходи.

Всяка година до 30 юни се прави адаптиране на подлежащата на изплащане за същата година субсидия, ако през предходната година поне един от посочените в споразумението икономически показатели е претърпял изменения, надвишаващи една двадесета от стойността, която е била взета предвид за същата позиция при определянето на предходната субсидия“.

7 Член 18 от Закон № 684 предвижда:

„Финансовите средства, необходими за прилагането на настоящия закон, се покриват до сумата от 93 милиарда лири със средствата, които вече са вписани в глава 3061 от разходната част на проектобюджета на министерството на търговския флот за 1975 г., и с тези, които ще бъдат вписани в съответните глави за следващите финансови години“.

8 Член 19 от Закон № 684 гласи следното:

„До одобряването на предвидените в този закон споразумения министърът на търговския флот, съгласувано с министъра на финансите, изплаща на разсрочени месечни вноски авансови суми, чийто общ размер не може да надвишава [деветдесет] процента от посочената в член 18 общата сума“.

9 Мерките за прилагането на Закон № 684 са уредени с Указ на президента на Републиката № 501 от 1 юни 1979 г. (GURI № 285 от 18 октомври 1979 г.). В член 7 от този указ се уточнява, че авансовите суми по член 19 от споменатия закон се изплащат на дружествата, предоставящи услуги с голямо национално значение, до датата на регистрацията от Сметната палата на актовете за сключване на новите споразумения.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 10 Както се установява от Решение от 13 юни 2006 г. по дело *Traghetti del Mediterraneo* (C-173/03, *Recueil*, стр. I-5177), вече постановено по повод на спора в главното производство и към което се прави препращане за по-обширно изложение на предхождащите това решение факти и процесуални действия, TDM и Tirrenia са две дружества за морски транспорт, които през седемдесетте години осъществяват редовна връзка по море между континенталната територия на Италия и островите Сардиния и Сицилия. През 1981 г. TDM предявява иск срещу Tirrenia пред Tribunale di Napoli, за да му бъде присъдено обезщетение за вредите, които твърди, че е претърпяло в резултат на политиката на ниски цени, водена от последното между 1976 г. и 1980 г.
- 11 TDM се позовава на прояви на нелоялна конкуренция и на нарушения на членове 85, 86, 90 и 92 от Договора за ЕИО (съответно членове 85, 86, 90 и 92 от Договора за ЕО, впоследствие членове 81 ЕО, 82 ЕО, 86 ЕО и, след изменение, член 87 ЕО). То поддържа по-конкретно, че Tirrenia злоупотребило с господстващото си положение на съответния пазар, като благодарение на получените държавни субсидии, чиято законосъобразност била съмнителна от гледна точка на правото на Съюза, прилагало тарифи, много по-ниски от себестойността на услугата. Искът му обаче е отхвърлен с решение от 26 май 1993 г., потвърдено от Corte d'appello di Napoli с решение от 13 декември 1996 г.
- 12 Подадената от синдика в производството по несъстоятелност на TDM жалба срещу това решение е отхвърлена с решение на Corte suprema di cassazione от 19 април 2000 г., който по-конкретно отказва да удовлетвори искането на жалбоподателя, на Съда да бъдат поставени въпроси относно тълкуването на правото на Съюза, с мотива че решението, възприето от съдиите, решило спора по същество, е съобразено с приложимите разпоредби и с практиката на Съда.

- 13 С акт от 15 април 2002 г. синдикът на TDM, което дружество междуременно е обявено в ликвидация, предявява пред запитващата юрисдикция иск срещу Италианската република, за да бъде осъдена тази държава членка да заплати обезщетение за вредите, които това предприятие претърпяло поради допуснати от Corte suprema di cassazione грешки при тълкуване на нормите на Съюза относно конкуренцията и държавните помощи и поради нарушаване на задължението, което същата имала по силата на член 234, трета алинея ЕО, да препрати делото на Съда на ЕС. Твърдяната вреда се състои в загубата на възможността чрез предявения срещу Tirgenia иск да бъде получено обезщетение за вредоносните последици от проявите на нелоялна конкуренция, които според TDM имало това дружество.
- 14 На 14 април 2003 г. запитващата юрисдикция сезира Съда с преюдициално запитване, в резултат на което е постановено посоченото по-горе Решение по дело *Traghetti del Mediterraneo*, в което Съдът приема:

„Общностното право не допуска национална правна уредба, с която се изключва по принцип отговорността на държава членка за причинени на частноправните субекти вреди от нарушения на общностното право, допуснати от действаща като последна инстанция юрисдикция, поради това че съответното нарушение е резултат на извършено от тази юрисдикция тълкуване на правните норми или преценка на фактите и доказателствата.

Общностното право не допуска също и национална правна уредба, с която се ограничава възможността за ангажиране на тази отговорност само до случаите, в които съдията е допуснал нарушението умишлено или поради груба небрежност, ако в резултат на това ограничаване се изключва възможността за ангажиране на отговорността на съответната държава членка в други случаи на явно нарушение на приложимото право, като посоченото в точки 53—56 от Решение от 30 септември 2003 г. по дело *Köbler* [C-224/01, Recueil, стр. I-10239]“.

- 15 След постановяването на това решение запитващата юрисдикция установява с решение от 27 февруари 2009 г. „наличието на допусната от държавата като съдебна власт незаконосъобразност“ и с отделно определение разпорежда продължаване на производството, за да бъде произнесено решение по искането за обезщетение за вредите, резултат от тази незаконосъобразност. Именно на този етап на посоченото производство тя сезира отново Съда, тъй като се пита как трябва да се тълкува правото на Съюза относно държавните помощи.
- 16 В подкрепа на преюдициалното си запитване запитващата юрисдикция посочва, че не е в състояние нито от правото, нито от съдебната практика на Съюза да изведе еднозначен отговор на въпроса дали възприетото от Tirrenia поведение през разглеждания период, именно поради спорните субсидии, представлява нарушение на конкуренцията в общия пазар. Макар в решението си от 19 април 2000 г. Corte suprema di cassazione да отхвърля тази възможност, с мотива че тези субсидии били за осъществявана в рамките само на една държава членка каботажна дейност, той смята все пак, че се поставя въпросът за съвместимостта на Закон № 684, и по-конкретно на член 19 от него, с членове 86—88 ЕО.
- 17 От една страна, запитващата юрисдикция си задава въпроса относно законосъобразността на авансово предоставени държавни помощи, когато липсват точни и ограничаващи критерии, годни да предотвратят възможността за нарушаване на конкуренцията от тези помощи. Тя отбелязва, че изплащането на такива помощи може да доведе до отпускане на субсидии от държавата без никакъв предварителен контрол върху икономическото управление на предприятието получател, което би могло да го подтикне, поради придобитите в резултат на тези помощи силни позиции, да възприеме търговски практики, които да премахнат конкуренцията. Тя посочва, че с оглед на направените от Corte suprema di cassazione констатации, на този въпрос следва да се отговори, като се отчита фактът, че предприятието — получател на спорните субсидии, е било длъжно да прилага наложени от административен орган тарифи.

18 От друга страна, запитващата юрисдикция смята, че в светлината на Решение от 24 юли 2003 г. по дело *Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg* (С-280/00, *Recueil*, стр. I-7747) и предвид обслужваните от *Tirrenia* линии, които трябва да бъдат взети предвид при решаването на спора в главното производство, а именно линиите Генуа—Каляри и Генуа—Порто Торес, както и географското положение на тези общини на територията на Европейския съюз, въпросът за нарушаването на конкуренцията наистина може да се постави поради въздействието на спорните субсидии върху търговията между държавите членки. Тя заявява, че оставя Съдът да прецени този въпрос.

19 При това положение *Tribunale di Genova* решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Съвместима ли е с принципите на общностното право, и по-специално с разпоредбите на членове 86 ЕО, 87 ЕО и 88 ЕО и на глава V (предишна глава IV) от Договора, национална правна уредба в областта на държавните помощи като съдържащата се в Закон № 684 [...], и по-конкретно в член 19, която предвижда възможността за отпускане на държавни помощи, макар и само като авансово плащане, при липса на споразумения и без предварително установяване на точни и ограничаващи критерии, позволяващи да се избегне възможността изплащането на помощта да наруши конкуренцията, и има ли значение в това отношение фактът, че получателят трябва да прилага тарифи, наложени от административен орган?“

По преюдициалния въпрос*По предмета, формулировката и допустимостта на въпроса*

- 20 От акта за преюдициално запитване се установява, че по въпроса за отговорността на италианската държава за пропуски на Corte suprema di cassazione да отправи преюдициално запитване до Съда в съответствие с член 234, трета алинея ЕО, Tribunale di Genova вече се е произнесъл в главното производство, приемайки, че съществуват, първо, правна норма, предоставяща права на частноправните субекти, второ, достатъчно съществено нарушение на тази правна норма, и трето, пряка причинно следствена връзка между нарушаването на задължението на държавата и твърдяната вреда, изразяваща се в загуба на възможността за TDM искът му срещу Tirrenia да бъде уважен. При тези обстоятелства Tribunale di Genova явно приема също, като се позовава на Решение от 11 юли 1996 г. по дело SFEI и др. (C-39/94, Recueil, стр. I-3547), че е налице възможност въз основа на националното му право да бъде ангажирана извъндоговорната отговорност на получателя на неправомерно изплатена държавна помощ.
- 21 Преди обаче да се произнесе по искането за обезщетение за посочените от TDM вреди, запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе дали е съвместима с правото на Съюза национална правна уредба като съдържащата се в Закон № 684, и по-конкретно в член 19 от него. Освен това, както се установява не от поставения въпрос, а от мотивите на акта за преюдициално запитване, така както са изложени в точки 16 и 18 от настоящото решение, по същество тя се пита дали разглежданите в главното производство субсидии са засегнали търговията между държавите членки и са довели до нарушения на конкуренцията, като отговора на този въпрос оставя на Съда.

- 22 Предвид начина, по който е формулиран въпросът, и питанията на запитващата юрисдикция следва да се напомни, на първо място, че Съдът не е компетентен да се произнася по въпроса за съвместимостта на национална мярка с правото на Съюза (вж. по-специално Решение от 26 януари 2010 г. по дело *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, Сборник, стр. I-635, точка 23 и цитираната съдебна практика). Той не може да се произнася и по съвместимостта на държавна помощ или схема за помощи с общия пазар, тъй като преценката на тази съвместимост е от изключителната компетентност на Европейската комисия, която действа под контрола на Съда на Съюза (вж. Решение от 23 март 2006 г. по дело *Enirisorse*, C-237/04, Recueil, стр. I-2843, точка 23). Съдът не е компетентен да се произнася и по обстоятелствата в главното производство или да прилага спрямо национални мерки или положения нормите на Съюза, които е разтълкувал, тъй като по тези въпроси компетентна е само националната юрисдикция (вж. Решение от 30 март 2006 г. по дело *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Recueil, стр. I-2941, точка 69 и цитираната съдебна практика).
- 23 От това следва, че в настоящия случай Съдът не е компетентен да се произнесе по съвместимостта на Закон № 684 с правото на Съюза или по съвместимостта на разглежданите в главното производство субсидии с общия пазар, нито да преценява фактите по спора в главното производство, за да определи дали посочените субсидии са засегнали търговията между държавите членки и са нарушили или създали опасност от нарушаване на конкуренцията.
- 24 Съдът обаче е компетентен да предостави на запитващата юрисдикция всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да ѝ позволят да прецени съответствието на национална мярка с това право, за да постанови решение по делото, с което е сезирана (вж. посочените по-горе Решение по дело *Enirisorse*, точка 24 и Решение по дело *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, точка 23). По-конкретно в областта на държавните помощи той може да даде на запитващата юрисдикция насоки за тълкуване, които да ѝ позволят да определи дали дадена национална мярка може да бъде квалифицирана като държавна помощ по смисъла на правото на Съюза (вж. по-конкретно в този смисъл Решение от 22 ноември 2001 г. по дело *Ferring*, C-53/00, Recueil, стр. I-9067, точка 29, Решение от 22 ноември 2001 г. по дело *Enirisorse*, посочено по-горе, точки 25 и 51,

Решение от 22 ноември 2001 г. по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точки 54 и 72, Решение от 17 юли 2008 г. по дело Essent Netwerk Noord и др., C-206/06, Сборник, стр. I-5497, точка 96, както и Решение от 5 март 2009 г. по дело УТЕСА, C-222/07, Сборник, стр. I-1407, точки 41 и 47).

- 25 Следва на второ място да се отбележи, че макар, както изглежда, запитващата юрисдикция вече да е приела, че разглежданите в главното производство субсидии представляват държавни помощи, въпросите, които тя си задава и които са изложени в точки 16—18 от настоящото решение, се отнасят, както това ще бъде установено при разглеждане на запитването по същество, до самите условия за наличието на държавна помощ по смисъла на правото на Съюза.
- 26 Тъй като Комисията обаче предлага на запитващата юрисдикция да бъдат дадени уточнения относно, от една страна, понятието за нова помощ, по отношение на която трябва да бъде спазено задължението за предварително уведомяване, и от друга страна, относно отговорността на получателя на неправомерна помощ, следва да се отбележи, че въпросите на запитващата юрисдикция не се отнасят до тези проблеми, които тя изглежда поне частично е разрешила. Освен това тя не сочи необходимите за разглеждането на такива въпроси фактически и правни обстоятелства.
- 27 С оглед на всичко изложено по-горе поставеният въпрос трябва да се разбира като въпрос дали правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че субсидии, изплатени при обстоятелства като тези по спора в главното производство въз основа на национална правна уредба, предвиждаща авансови плащания преди одобряването на споразумение, могат да представляват държавни помощи.
- 28 Според италианското правителство този въпрос не е релевантен и поради това трябва да се приеме за недопустим. Всъщност то изтъква, че въпросът за квалификацията на разглежданите в главното производство субсидии като държавни помощи не се поставя, тъй като те се отнасят до периода между 1976 г. и 1980 г., т.е. период, през който пазарът на каботажните превози още не е бил либерализиран.

- 29 Във връзка с това следва да се припомни, че презумпцията за относимост, която се свързва с поставените от националните юрисдикции преюдициални въпроси, може да не се прилага само в изключителни случаи, по-конкретно когато е съвсем очевидно, че поисканото тълкуване на разпоредбите от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или когато въпросът е хипотетичен (вж. по-конкретно Решение от 4 октомври 2007 г. по дело *Rampion и Godard*, C-429/05, Сборник, стр. I-8017, точки 23 и 24, както и Решение от 11 декември 2008 г. по дело *MI.VER и Antonelli*, C-387/07, Сборник, стр. I-9597, точка 15 и цитираната съдебна практика).
- 30 Налага се обаче изводът, че въпросът за квалификацията на разглежданите в главното производство субсидии не е без връзка с предмета на спора между TDM и италианската държава и не е хипотетичен, тъй като за да реши спора, за запитващата юрисдикция е важно да установи дали Tirgenia е получило държавна помощ. Поради това поставеният въпрос, така както беше преформулиран, е допустим.

По въпроса

- 31 Следва да се напомни, че съгласно постоянната съдебна практика квалификацията като държавна помощ изисква да са изпълнени всички посочени по-долу условия. Първо, трябва да става въпрос за намеса на държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, тази намеса трябва да е в състояние да засегне търговията между държавите членки. Трето, тя трябва да предоставя предимство на своя получател. Четвърто, тя трябва да нарушава или да заплашва да наруши конкуренцията (в този смисъл вж. по-конкретно Решение от 21 март 1990 г. по дело *Белгия/Комисия*, известно като „*Tubemeuse*“, C-142/87, Recueil, стр. I-959, точка 25, Решение от 21 март 1990 г. по дело *Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg*, посочено по-горе, точки 74 и 75, Решение от 21 март 1990 г. по дело

Enirisorse, посочено по-горе, точки 38 и 39, Решение от 21 март 1990 г. по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точки 55 и 56, Решение от 1 юли 2008 г. по дело Chronopost/UFEX и др., С-341/06 Р и С-342/06 Р, Сборник, стр. I-4777, точки 121 и 122, Решение по дело Essent Netwerk Noord и др., посочено по-горе, точки 63 и 64, както и Решение по дело УТЕСА, посочено по-горе, точка 42).

- 32 В настоящия случай въпросът не се отнася до първото от тези условия и по същото не може и да се спори, тъй като разглежданите в главното производство субсидии са изплатени въз основа на Закон № 684 и както се установява по-конкретно от членове 18 и 19 от същия, се поемат от държавния бюджет.
- 33 С оглед на мотивите на акта за преюдициално запитване, припомнени в точки 16—18 от настоящото решение, първо следва да се разгледа третото условие, а след това второто и четвъртото условие заедно.

По предоставеното на предприятието получател предимство

- 34 За държавни помощи се считат намесите, които под каквато и да било форма са в състояние пряко или непряко да поставят определени предприятия в по-благоприятно положение или които трябва да се считат за икономическо предимство, което предприятието получател не би получило в нормални пазарни условия (Решение по дело SFEI и др., посочено по-горе, точка 60, Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, посочено по-горе, точка 84, Решение по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точка 59 и Решение по дело Essent Netwerk Noord и др. посочено по-горе, точка 79).

- 35 От друга страна, доколкото евентуалната държавна намеса трябва да се счита за компенсация, представляваща насрещна престация на осъществените от предприятията получатели услуги за изпълнение на задължения за обществени услуги, така че тези предприятия в действителност не извличат полза от финансово предимство и следователно споменатата намеса не поставя тези предприятия в по-благоприятно конкурентно положение спрямо конкурентните предприятия, такава намеса не представлява държавна помощ по смисъла на правото на Съюза (вж. Решение по дело Ferring, посочено по-горе, точки 23 и 25 и Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, посочено по-горе, точка 87, приети в отговор на преюдициални запитвания, отправени до Съда преди постановяване на решението на Corte suprema di cassazione от 19 април 2000 г., предмет на разглеждане в главното производство, както и Решение по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точка 60 и Решение по дело Essent Netwerk Noord и др., посочено по-горе, точка 80).
- 36 За да може обаче в конкретен случай подобна компенсация да избегне квалификацията „държавна помощ“, трябва да бъдат изпълнени определен брой условия (Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, посочено по-горе, точка 88, Решение по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точка 61 и Решение по дело Essent Netwerk Noord и др., посочено по-горе, точка 81).
- 37 Първо, предприятието — получател на подобна компенсация, трябва действително да е натоварено с изпълнението на задължения за обществени услуги и тези задължения трябва да са ясно определени (Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, посочено по-горе, точка 89, Решение по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точка 62 и Решение по дело Essent Netwerk Noord и др., посочено по-горе, точка 82).
- 38 Второ, параметрите, въз основа на които се изчислява компенсацията, трябва да бъдат предварително установени по обективен и прозрачен начин, за да се избегне възможността тя да осигури икономическо предимство, което да постави предприятието получател в по-благоприятно положение спрямо конкурентните предприятия (Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, посочено по-горе, точка 90, Решение по дело Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, посочено по-горе, точка 64 и Решение по дело Essent Netwerk Noord и др., посочено по-горе, точка 83).

- 39 Трето, компенсацията не може да надвишава необходимото за покриване на всички или на част от разходите, наложени от изпълнението на задълженията за обществени услуги, при отчитане на свързаните с тях приходи, както и на разумна печалба за изпълнението на тези задължения (Решение по дело *Altmark Trans* и *Regierungspräsidium Magdeburg*, посочено по-горе, точка 92, Решение по дело *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, посочено по-горе, точка 66 и Решение по дело *Essent Netwerk Noord* и др., посочено по-горе, точка 84).
- 40 Четвърто, тази компенсация трябва да се определи въз основа на анализ на разходите, които средно предприятие, добре управлявано и разполагащо в достатъчна степен с необходимите средства за задоволяване на необходимите изисквания за обществени услуги, би направило във връзка с изпълнението на тези задължения, при отчитане на свързаните с тях приходи, както и на разумна печалба за изпълнението на тези задължения (Решение по дело *Altmark Trans* и *Regierungspräsidium Magdeburg*, посочено по-горе, точка 93, Решение по дело *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, посочено по-горе, точка 67 и Решение по дело *Essent Netwerk Noord* и др., посочено по-горе, точка 85).
- 41 В настоящия случай от членове 8 и 9 от Закон № 684 се установява, че предназначението на разглежданите в главното производство субсидии е било да се предоставят услуги за превоз по линиите към големите и малките италиански острови, които да гарантират задоволяване на изискванията, свързани с икономическото и социалното развитие на съответните области и особено на *Mezzogiorno*. В споразуменията, подписани с получаващите тези субсидии предприятия, трябвало да се предвидят задължения за осигуряване на превози по линиите, които трябва да се обслужват, тяхната честота и видовете плавателни съдове, които да обслужват всяка линия. От това следва, че на предприятията получатели е било възложено изпълнението на задължения за предоставяне на обществени услуги.
- 42 Освен това съгласно член 7 от Закон № 684 субсидиите трябва да гарантират, че управлението на услугите ще се осъществява при условия на икономическо равновесие, и да бъдат предварително установени въз основа на нетните приходи, амортизационните отчисления, експлоатационните разходи, оперативните разходи и финансовите разходи.

- 43 Запитващата юрисдикция обаче отбелязва в решението си, че икономическите и управленски показатели, които трябва да бъдат взети предвид при сключване на споразуменията въз основа на Закон № 684, са били определени едва с Указ на президента на републиката № 501 от 1 юли 1979 г. и че едва през юли 1991 г. италианската държава и всяко едно от предприятията от групата Tirrenia са сключили посочените споразумения за срок от 20 години, считано от 1 януари 1989 г. През целия разглеждан в спора по главното производство период, а именно от 1976 г. до 1980 г. и до одобряването на тези споразумения, разглежданите в главното производство субсидии са били авансово изплащани по силата на член 19 от Закон № 684.
- 44 От това следва, че без посочените споразумения разглежданите в главното производство субсидии са били изплащани през целия посочен по-горе период, без да бъдат ясно определени задълженията във връзка с обществената услуга в тежест на предприятията получатели, без да бъдат предварително установени по обективен и прозрачен начин параметрите, въз основа на които се изчислявала компенсацията за тези задължения, и без да се гарантира, че тази компенсация няма да надвишава необходимото за покриване на разходите, произтичащи от изпълнението на посочените задължения. Тъй като не отговарят и на четвъртото посочено в точка 40 от настоящото решение условие, въпросните субсидии следователно не изпълняват нито едно от условията, при които поради липсата на предоставено предимство на съответното предприятие компенсацията за изпълнение на задължения за обществена услуга може да не бъде квалифицирана като държавна помощ по смисъла на правото на Съюза.
- 45 В това отношение е без значение фактът, че те са изплатени авансово, докато се чака одобрението на споразуменията, които освен това са били сключени и са влезли в сила много години по-късно. Всъщност този факт не може да заличи ефекта от предоставеното на предприятието получател предимство, нито последиците, които такова предимство може да има за конкуренцията, щом като не са изпълнени всички посочени по-горе условия.
- 46 Без значение е и фактът, че тарифите са били наложени на предприятието — получател на разглежданите в главното производство субсидии, от административен орган. Всъщност докато от гледна точка на посочените по-горе условия

съществуването на такива тарифи има значение за преценяване на произтичащите от изпълнението на задължението за обществена услуга разходи, като се отчитат свързаните с нея приходи, за сметка на това то е без значение за съществуването на предоставеното на предприятието получател предимство, щом като не са изпълнени всички тези условия.

По нанесената на търговията между държавите членки вреда и опасността от нарушаване на конкуренцията

47 Както беше изложено в точки 16 и 18 от настоящото решение, запитващата юрисдикция смята, че в главното производство се поставя въпросът за нанесената на търговията между държавите членки вреда и за нарушаването на конкуренцията.

48 Италианското правителство е на противно становище, като изтъква, че през разглеждания период пазарът на каботажните превози не е бил либерализиран, тъй като либерализацията на този пазар се е осъществила едва след приемането на Регламент (ЕИО) № 3577/92 на Съвета от 7 декември 1992 година относно прилагането на принципа за свободно предоставяне на услуги в областта на морския превоз в рамките на държавите членки (морски каботаж) (ОВ L 364, стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 83), и по-конкретно, що се отнася до каботажа от и към островите в Средиземно море, считано от 1 януари 1999 г. В съдебното заседание беше посочено, че нито един оператор от друга държава членка не е осъществявал дейност по вътрешните линии, обслужвани от Tirrenia в периода 1976—1980 г., докато TDM посочва, че по тези линии извършва дейност дружество, възникнало в резултат на сливането на италианско и испанско дружество.

49 Във връзка с това следва да се отбележи, че обстоятелството, че отмяната на ограниченията за свободното предоставяне на услуги за морски превоз в рамките на държавите членки е настъпила след разглеждания в главното

производство период, не означава непременно че разглежданите в главното производство субсидии не са били в състояние да засегнат търговията между държавите членки и не са нарушили или създали заплахата от нарушаване на конкуренцията.

- 50 Наистина, от една страна, не може да се изключи, че Tirrenia е било, както твърди TDM, в конкуренция с други предприятия от други държави членки по съответните вътрешни линии, което запитващата юрисдикция следва да провери. От друга страна, не може също да се изключи и че то е било в конкуренция с такива предприятия по международни линии и че при липсата на отделно счетоводство за неговите различни дейности е съществувала опасност от кръстосани субсидии, т.е. в случая опасност приходите от каботажната му дейност, за която са били получени разглежданите в главното производство субсидии, да са използвани за осъществяването от него дейности по споменатите международни линии, което също следва да се провери от запитващата юрисдикция.
- 51 При всички положения тя трябва да прецени, с оглед на тези указания и в светлината на фактите по главното производство, дали разглежданите субсидии са могли да засегнат търговията между държавите членки и дали са нарушили или създали заплахата от нарушаване на конкуренцията.
- 52 С оглед на всички тези съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че субсидии, изплатени при обстоятелства като тези по спора в главното производство въз основа на национална правна уредба, предвиждаща авансови плащания преди одобряването на споразумение, представляват държавни помощи, ако могат да засегнат търговията между държавите членки и нарушават или заплашват да нарушат конкуренцията, което националната юрисдикция следва да провери.

По съдебните разноси

- 53 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че субсидии, изплатени при обстоятелства като тези по спора в главното производство въз основа на национална правна уредба, предвиждаща авансови плащания преди одобряването на споразумение, представляват държавни помощи, ако могат да нарушат търговията между държавите членки и нарушават или заплашват да нарушат конкуренцията, което националната юрисдикция следва да провери.

Подписи